



СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ, ЯК ВАЖЛИВІШИЙ ЧИННИК ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК СЕЛА

Соціально-економічний рівень життя селян залишається критичним й досі. Тому існує потреба у розвитку сільського зеленого туризму на сільських територіях. Це вид туризму, який не потребує великих капіталовкладень, але може допомогти у розвитку сіл та покращенні життя селян.

Социально-экономический уровень жизни сельского населения остается критическим и до сих пор. Поэтому существует потребность в развитии сельского зеленого туризма на этих территориях. Это вид туризма, который не требует больших капиталовложений, но может помочь в развитии сел и улучшении жизни селян.

Постановка проблеми. Наслідки затяжної економічної кризи в Україні особливо відчутно відбилися на сільських територіях, де занепала соціальна інфраструктура; погіршилась демографічна ситуація, знизилася життєві показники селян. Як наслідок, частина їх почала переїжджати до міста, а інша потерпає від безробіття. Щоби вижити й покращити своє матеріальне становище населення почало надавати туристичні послуги, які дістали назву «сільський зелений туризм». Цей напрям туризму є невід'ємною складовою в процесі покращення життя селян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду сільського зеленого туризму та його впливу на розвиток сільських територій приділяють багато уваги зарубіжні і вітчизняні вчені та практики, зокрема С.Медлік, Я. Маєвський, П.Горішевський, В.Триліс, В.Васильєв, В.Кафарський, М.Халимоненко та ін. Однак ця тема з наукової точки зору розкрита недостатньо.

Метою статті є визначити вплив сільського зеленого туризму на рівень розвиненості села; дослідити процеси функціонування селянських садиб у сфері сільського туризму; розглянути головні проблеми державної політики у сфері сільського зеленого туризму.

Вклад основного матеріалу. Потреба громадян у контакті з природою, доброзичливими людьми, у відпочинку на природі, дала поштовх до пошуку таких форм відпочинку, які б об'єднували вищезгадані елементи в одне ціле. Отже, з одного боку, завдяки сільському зеленому туризму громадяни отримують недорогий і здоровий відпочинок, а з іншого – сільські жителі мають змогу реалізувати сільськогосподарську продукцію і покращувати рівень добробуту своїх родин [1, с.132].

У період 90-х років кількість селищ в Україні істотно змінилась: чисельність населення зменшилася, зменшилися доходи населення села, зросло безробіття, спостерігалася масова міграція у міста, погіршувався соціальний захист, втрачалася сільська культура. В цей час окреслилася тенденція вимирання сіл.

Вдосконалення всієї соціальної сфери села, багато в чому залежить від розвитку сільського зеленого туризму, адже він виступає важливим фактором закріплення та працевлаштування молоді, підвищення пре-

стижності та продуктивності праці, покращення умов життя сільського населення, зниження соціальної напруги. Не менш важливим фактором розвитку сільського зеленого туризму є розширення можливостей реалізації на місці виробництва продукції особистого селянського господарства [2, с.328].

Розміщення є одним з найважливіших елементів, які впливають на розвиток сільського зеленого туризму. Воно повинно забезпечити туристу змогу спокійного сну, відпочинку чи праці, відповідати визначеному санітарно-гігієнічному рівню, гарантувати збереження предметів особистого користування, обмін інформації шляхом доступу до телефону, Інтернету, перегляд телевізійних програм.

Однією з головних причин гальмування сільського зеленого туризму є відсутність регулятивних документів, які б на державному рівні забезпечили правові й нормативні принципи цієї діяльності. По суті туристичні послуги на селі надають неофіційно чи нелегально, оскільки не визначено статусу селянських господарств, які надають такі послуги, не впорядковано стосунки з податковою інспекцією.

Україна має чудові можливості для розвитку сільського зеленого туризму – в усіх регіонах є пам'ятки історії та культури світового рівня, природні заповідники. Але багата кількість населення все-таки віддають перевагу готелям. У таблиці 1 можна визначити відмінності між сільським туризмом і відпочинком у готелі чи на базі [4].

Одним з елементів впливу сільського зеленого туризму на розвиток села є проведення категоризації сільських садиб з метою визначення та приведення до уніфікованих стандартів надання послуг із розміщення. Нажаль, на сьогодні, садиб, які відповідають стандартам лише 26. Але залучення туристів і розвиток сільського зеленого туризму на територіях сіл може сприяти зміні цієї цифри у рази. Досвід діяльності сертифікованих садиб свідчить про те, що сертифікований знак «Зелена садиба» приваблює більше закордонних туристів, для яких несприятлива екологічна ситуація в Україні може бути стримуючим фактором. Суттєвим є також факт, що екологічна орієнтація діяльності власників садиб згідно з критеріями програми «Зелена са-

* Дарчук В.Г. – аспірант, асистент кафедри туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, м. Донецьк.

Таблиця 1

Відмінності між сільським туризмом і відпочинком у готелі

№	Сільський зелений туризм	Відпочинок у готелі
1	Чудова можливість тимчасово змінити спосіб життя з міського на сільський	Дуже часто територія бази відпочинку – просто частина міста в лісі з тією самою атмосферою, тому переключитися на інший ритм важко
2	Багато відкритого простору	Територія відпочинку – база, простір якої обмежений
3	Природне середовище	Забруднене середовище
4	Приватні господарі	Обслуговуючий робочий персонал
5	Селянські будинки в мальовничих місцях із спеціально приготовленими зручними кімнатами для гостей	Корпуси, будиночки чи котеджі готельного типу
6	Багато видів діяльності на чистому повітрі	Різні види діяльності у закритих приміщеннях
7	Надзвичайно смачна, якісна їжа: мед, молоко, м'ясо, овочі, фрукти тощо	Їжа з їдальні та магазину
8	Персональний гід. Індивідуальні пішохідні, верхові, автомобільні й водні прогулянки та подорожі. Зручний час та місце.	Інструктори, що працюють з групами за стандартною програмою

диба» є важливою складовою розвитку сільських регіонів, що забезпечує сільському туризму значну підтримку спонсорів та інвесторів, а також місцевої влади [3, с.100-101].

Головною рушійною силою стрімкого розвитку сільського зеленого туризму є швидко зростаючий попит на рекреацію на природі, що включає різні фізіологічні і психологічні потреби людини.

Існує ряд аспектів сільського зеленого туризму, котрий може розглядатися як важливий «стартовий майданчик» соціально-економічного розвитку територіальних громад [5, с.5].

Але сьогодні існує цілий ряд проблем, які заважають розвитку сільського зеленого туризму на територіях України. Можна виділити найгостріші серед них:

1. Недостатній розвиток правової бази. Проблеми пов'язані з ліцензуванням екскурсійної діяльності, обов'язковою сертифікацією.

2. Недосконалість системи державного регулювання.

3. Відсутність єдиних методик і стандартів оцінювання якості послуг сільського туризму.

4. Відсутність якісних рекламно-інформаційних матеріалів.

5. Відсутність можливостей виходу на міжнародний рівень

6. Низький рівень надання послуг і комфорту.

Ці проблеми заважають сільським мешканцям отримувати прибуток і тільки добре підібрані шляхи їх вирішення зможуть допомогти розвитку сільського зеленого туризму.

Позитивний вплив сільського зеленого туризму на вирішення соціально-економічних проблем села полягає передусім у тому, що він розширює сфе-

ру зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий заробіток за рахунок розвитку сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинково-розважальних та інших.

Важливим результатом розвитку сільського зеленого туризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого підсобного господарювання. Розвиток сільського зеленого туризму спонукає місцевих жителів до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, у цілому сіл.

Саме по собі володіння туристськими об'єктами і мальовничими місцями не гарантує високої туристської привабливості території. Рішення про відвідування сільської місцевості туристом приймається в тому випадку, якщо тур продукт буде доступним, матиме прийнятну ціну, і головне, - задовольняти його потребу. У зв'язку з цим управлінські рішення в сфері сільського туризму необхідно реалізувати з урахуванням даних маркетингового аналізу. Аналіз інформації дозволить визначити оптимальну стратегію діяльності в сфері сільського туризму для конкретної місцевості.

Основна робота зі збору й аналізу інформації в цій сфері повинна лягти на регіональні і місцеві представництва Всеукраїнського Союзу сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні. У той же час маркетинг і просування окремих турів і послуг у сфері сільського зеленого туризму – завдання спеціалізованих підприємств. Тому дуже важливо, щоб зусилля всіх зацікавлених у розвитку цього напрямку туризму сторін були скоординовані.

Висновки. Сільський зелений туризм набуває в Україні все більшого пізнання та є важливим ланцюгом у вирішенні питань безробіття сільського населення. Тільки вирішення головних правових, економічних та організаційних проблем сільського зеленого туризму



може допомогти у його подальшому розвитку. А його розвиток сприятиме збереженню селянства як носія української ідентичності, духовності, це додаткові можливості для популяризації української культури, поглиблення інформації про природні, етнографічні особливості України.

Розв'язавши головні проблеми села наша держава забезпечить собі майбутнє та достойне місце серед світової спільноти. Селяни своєю щоденною працею заслужили на допомогу від держави та на серйозну увагу до своїх проблем.

Стимулювання розвитку села є завданням, яке не можуть розв'язати окремі місцеві органи, туристичні фірми, селяни. Тільки держава може змінити свою політику та допомогти у рішенні головних проблем сільського зеленого туризму.

Література

1. Гловацька В.В. Суть та види сільського зеленого туризму / В.В. Гловацька // Агроінком. – 2006. – № 5-6. – С. 132-135.
2. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи / С.І. Бандур, Т.А. Заяць, В.І. Кученко та ін. – Черкаси: Брама-Україна, 2006. – 760с.
3. Кудла Н.Є. Механізм категоризації сільських садиб у розвитку зеленого туризму / Н.Є. Кудла // Економіка АПК. – 2010. – № 8. – С.100-106.
4. Башинський О. Туристи бувають зелені, або що таке сільський туризм / О.Башинський // Все про бухгалтерський облік. – 2004. – № 54. – С. 24-25.
5. Костиця М.М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика (етноісторичний туристичний кластер «Древлянська земля»): [монографія] / М.М. Костиця / За ред. Є.І. Хадаківського, Ю.С. Цал-Цалко. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 196 с.
6. Мельниченко С.В. Формування маркетингової політики у сфері сільського туризму в Україні / С.В. Мельниченко // Вісник ДІТБ. – 2005. – № 9. – С. 196-199.
7. Туристична діяльність. Нормативна база / За ред. О.М. Роїна. – К.: КНТ, 2005. – 448 с.
8. Васильєв В.П. Сільський зелений туризм / В.П. Васильєв // Туризм сільський зелений. – 2007. – № 4. – С. 5-7.
9. Рутинський М.Й. Сільський туризм: навч. посіб. / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К.: Знання, 2006. – 271 с.
10. Сільський туризм: етап становлення завершено // Туризм сільський зелений. – 2002. – № 2. – С. 9-10.

Поступила до редакції 11.04.11

© В.Г. Дарчук, 2011